

Kompetencje kluczowe w edukacji

Opracowanie: Anna Jurewicz

Cel ogólny:

Zapoznanie uczestników szkolenia z pojęciem, historią, celem wprowadzenia kompetencji kluczowych do edukacji. Zrozumienie korzyści płynących z kształtowania kompetencji kluczowych.

Cele szczegółowe (efekty)

Uczestnik szkolenia:

- charakteryzuje pojęcie kompetencji,
- wyjaśnia czym są kompetencje kluczowe zgodnie z zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady Europy,
- definiuje 8 kompetencji kluczowych określonych przez Parlament Europejski i Radę Europy ,
- wyjaśnia korzyści płynące z kształtowania kompetencji kluczowych dla przygotowania dzieci i młodzieży do dorosłego życia i funkcjonowania na rynku pracy,

Kompetencje kluczowe

Ćwiczenie

- W małych grupach porozmawiajcie przez 5 minuty nt.: Co to jest kompetencja?
- Wszystkie skojarzenia, wnioski, refleksje zapiszcie na małych kartkach.
- Potem wspólnie stworzymy mapę skojarzeń nt. pojęcia KOMPETENCJA

Co to jest kompetencja?

Kompetencja to wiedza, umiejętności i postawy.

Jak kształtujemy kompetencje:

1. Świadomie:
od nieświadomej niekompetencji (**nie wiem, że nie wiem/umiem**),
poprzez świadomą niekompetencję (**wiem, że nie wiem/umiem**),
świadomą kompetencję (**wiem, że wiem/umiem**)
aż do nieświadomej kompetencji (**nie wiem, że wiem/umiem**)
2. Poprzez obserwację i naśladowanie – modelowanie. To proces nieświadomego nabywania jakiejś kompetencji.

Ćwiczenie

Kompetencje kluczowe w praktyce:

- Z dostępnych materiałów zbudujcie most, po którym przejedzie miniatúrka samochodu. Most ma mieć długość 0,35 m, a wysokość filarów stanowić ma $\frac{3}{5}$ długości mostu.
- Do tego każda grupa otrzymuje dodatkowe polecenie 😊

Podsumowanie ćwiczenia

- Jak się czuliście podczas wykonywania zadania?
- Co stanowiło dla Was trudność- wyzwanie?
- Jak sobie z tym poradziliście?
- Jakie umiejętności – kompetencje musieliście wykazać, aby wykonać to zadanie?

Czym są kompetencje kluczowe? Przez kogo zostały określone?

Termin „kompetencje kluczowe” Symposium Rady Europy - luty 1996 r.

Co ma połączyć wszystkich absolwentów szkół w UE skoro systemy edukacyjne stanowią dziedzictwo kulturowe narodu i nie można ich ujednoczyć?

Jakie kompetencje są najważniejsze dla wszystkich młodych Europejczyków i dla budowania wspólnej Europy?

Gdy w Polsce rozpoczęto przygotowania do reformy systemu edukacji (1998), kompetencje kluczowe sformułowane w Bernie stały się bardzo istotnym elementem podstawy programowej.

Cele i tło

W związku z postępującą globalizacją Unia Europejska staje przed coraz to nowymi wyzwaniami, dlatego też **każdy obywatel potrzebuje** szerokiego wachlarza kompetencji kluczowych, by łatwo przystosować się do zmieniającego się świata, w którym zachodzą rozliczne wzajemne powiązania.

Edukacja w swym podwójnym – społecznym i ekonomicznym – wymiarze ma do odegrania zasadniczą rolę polegającą na zapewnieniu nabycia przez obywateli Europy kompetencji kluczowych, koniecznych, aby umożliwić im **elastyczne dostosowanie się do takich zmian**.

Zaleca się państwu członkowskim, m.in.:

- rozwijanie oferty **kompetencji kluczowych** dla wszystkich w ramach **ich** strategii uczenia się przez całe życie, w tym strategii osiągnięcia powszechnej alfabetyzacji,
- kształcenie i szkolenie wszystkich młodych ludzi w celu rozwijania kompetencji kluczowych na poziomie dającym im odpowiednie przygotowanie do dorosłego życia oraz stanowiącym podstawę dla dalszej nauki i życia zawodowego,
- umożliwianie osobom dorosłym rozwijania i aktualizowania kompetencji kluczowych przez całe życie.

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE)

Określono osiem kompetencji kluczowych, które stanowią połączenie wiedzy, umiejętności i postaw uważanych za niezbędne dla potrzeb samorealizacji i rozwoju osobistego, aktywnego obywatelstwa, integracji społecznej oraz zatrudnienia:

- 1. porozumiewanie się w języku ojczystym;**
- 2. porozumiewanie się w językach obcych;**
- 3. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;**
- 4. kompetencje informatyczne;**
- 5. umiejętność uczenia się;**
- 6. kompetencje społeczne i obywatelskie;**
- 7. inicjatywność i przedsiębiorczość;**
- 8. świadomość i ekspresja kulturalna.**

Praca w grupach:

- Zapoznajcie się z opisem wszystkich kompetencji kluczowych i zastanówcie się nad wagą tych kompetencji u dorosłego człowieka, by mógł sprawnie funkcjonować na rynku pracy.
- Każda grupa prezentuje swoje wnioski.

KK a moja praca

Jaka wiedza jest mi potrzebna do wykonywania zadań na zajmowanym stanowisku pracy?

Jakie postawy pomagają mi w wykonywaniu pracy?

Jakie posiadasz umiejętności, by dobrze wykonywać swoje zadania?

- Z kartki A4 wydruż „ludzika”
- Napisz na nim odpowiedzi na pytania 😊 (7 min.)
- Porozmawiaj z innymi o efektach swojej pracy 😊

Podsumowanie

- Co sprawia, że kształcenie kompetencji kluczowych jest tak ważne już od najmłodszych lat?
- Jakie to powinno mieć znaczenie w prowadzeniu lokalnej oświaty i planowaniu strategicznym?

Kompetencje kluczowe a podstawowe akty prawa oświatowego. Wymagania państwa Podstawa programowa

Czy w podstawowych aktach prawnych określających funkcjonowanie oświaty w Polsce znajdziemy potwierdzenie konieczności kształtowania kompetencji kluczowych?

Praca w grupach (12) 😊

Każda grupa zajmuje się jednym z 12 wymagań.

Proszę przeanalizować swoje wymaganie i odpowiedzieć na pytania:

1.Co warunkuje jakość pracy szkoły/placówki?

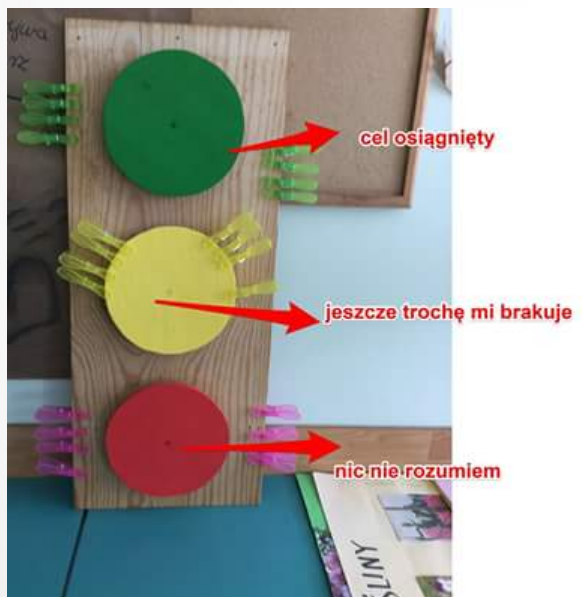
2.Jaki to ma związek z rozwijaniem kompetencji kluczowych?

3.Co to oznacza dla samorządowców?

Odpowiedzi zapisujecie na kolorowych kartach (jedna odpowiedź – jedna kartka) a następnie przyklejacie pod pytaniami.

KK w podstawie programowej

Kompetencje kształtujemy nie poprzez to, czego uczymy, ale JAK!

Przykłady zapisów w PP - przedszkole

Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych.

Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej:

- 1) obdarza uwagą dzieci i dorosłych, aby rozumieć to, co mówią i czego oczekują; grzecznie zwraca się do innych w domu, w przedszkolu, na ulicy;
- 2) przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych;
- 3) w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań;
- 4) wie, że nie należy chwalić się bogactwem i nie należy dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach, a także, że nie należy wyszydzać i szykanować innych;
- 5) umie się przedstawić: podaje swoje imię, nazwisko i adres zamieszkania; wie, komu można podawać takie informacje.

Przykłady zapisów w PP – klasy I - III

EDUKACJA MATEMATYCZNA

Edukacja matematyczna. W pierwszych miesiącach nauki w centrum uwagi jest wspomaganie rozwoju czynności umysłowych ważnych dla uczenia się matematyki. Dominującą formą zajęć są w tym czasie zabawy, gry i sytuacje zadaniowe, w których dzieci manipulują specjalnie dobranymi przedmiotami, np. liczmanami. Następnie dba się o budowanie w umysłach dzieci pojęć liczbowych i sprawności rachunkowych na sposób szkolny. Dzieci mogą korzystać z zeszytów ćwiczeń najwyżej przez jedną czwartą czasu przeznaczonego na edukację matematyczną. Przy układaniu i rozwiązywaniu zadań trzeba zadbać o wstępną matematyzację: dzieci rozwiązują zadania matematyczne, manipulując przedmiotami lub obiektami zastępczymi, potem zapisują rozwiązanie.

Przykłady zapisów w PP – Klasy I - III

Edukacja przyrodnicza

Wiedza przyrodnicza nie może być kształtowana wyłącznie na podstawie pakietów edukacyjnych, informacji z Internetu oraz z innych tego typu źródeł. Edukacja przyrodnicza powinna być realizowana także w naturalnym środowisku poza szkołą. W sali lekcyjnej powinny być kąciaki przyrody. Jeżeli w szkole nie ma warunków do prowadzenia hodowli roślin i zwierząt, trzeba organizować dzieciom zajęcia w ogrodzie botanicznym, w gospodarstwie rolnym itp.

Przykłady zapisów w PP – Klasy I - III

Język obcy

Język obcy nowożytny. Zalecane jest organizowanie dzieciom również pozalekcyjnych form nauki języka obcego nowożytnego, np. zajęć w szkolnym klubie, spotkań czytelniczych w bibliotece, seansów filmowych w świetlicy szkolnej itp.

Edukacja muzyczna

Edukacja muzyczna. Oprócz zajęć typowo muzycznych zaleca się włączanie muzyki do codziennych zajęć szkolnych jako tła tematu przy organizacji aktywności ruchowej, w celu wyciszenia itp.

Przykłady zapisów w PP – Klasy I - III

Każde dziecko jest uzdolnione. Nauczyciel ma odkryć te uzdolnienia i je rozwijać. W trosce o to, aby dzieci odczuwały satysfakcję z działalności twórczej, trzeba stwarzać im warunki do prezentowania swych osiągnięć, np. muzycznych, wokalnych, recytatorskich, tanecznych, sportowych, konstrukcyjnych.

Jednak nie w formie konkursów, które niszczą umiejętność współpracy uczniów, a w formie pokazów, przeglądów, dni czy tygodni poświęconych różnorodnym umiejętnościom.

Przykłady zapisów PP – klasy IV - VI

Przyroda

4. Najbliższa okolica. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w terenie przyrodnicze (nieożywione i ożywione) oraz antropogeniczne składniki krajobrazu i wskazuje zależności między nimi;
- 2) wymienia i charakteryzuje czynniki warunkujące życie na lądzie;
- 3) obserwuje i nazywa typowe organizmy lasu, łąki, pola uprawnego;
- 4) opisuje przystosowania budowy zewnętrznej i czynności życiowych organizmów lądowych do środowiska życia, na przykładach obserwowanych organizmów;
- 5) wskazuje organizmy samożywne i cudzożywne oraz podaje podstawowe różnice w sposobie ich odżywiania się;
- 6) przedstawia proste zależności pokarmowe zachodzące między organizmami lądowymi, posługując się modelem lub schematem;
- 7) rozpoznaje i nazywa warstwy lasu, charakteryzuje panujące w nich warunki abiotyczne;
- 8) obserwuje zjawiska zachodzące w cieku wodnym, określa kierunek i szacuje prędkość przepływu wody, rozróżnia prawy i lewy brzeg;

Przykłady zapisów PP – klasy IV - VI

Przyroda

wykazuje doświadczalnie, że czynnikiem niezbędnym do spalania jest tlen, identyfikuje produkty spalania i oddychania: dwutlenek węgla, para wodna oraz podaje ich nazwy;

buduje prosty obwód elektryczny i wykorzystuje go do sprawdzania przewodzenia prądu elektrycznego przez różne ciała (substancje);

uzasadnia potrzebę i podaje sposoby oszczędzania energii elektrycznej;

bada i opisuje właściwości magnesów oraz ich wzajemne oddziaływanie, a także oddziaływanie na różne substancje;

buduje prosty kompas i wyjaśnia zasadę jego działania, wymienia czynniki zakłócające prawidłowe działanie kompasu.

Podstawa programowa 2017

Duże znaczenie dla rozwoju młodego człowieka oraz jego sukcesów w dorosłym życiu ma **nabywanie kompetencji społecznych takich jak komunikacja i współpraca w grupie**, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych lub indywidualnych oraz organizacja i zarządzanie projektami. **Zastosowanie metody projektu**, oprócz wspierania w nabywaniu wspomnianych wyżej kompetencji, pomaga również **rozwijać u uczniów przedsiębiorczość i kreatywność oraz umożliwia stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych**. Metoda projektu zakłada znaczną samodzielność i odpowiedzialność uczestników, co stwarza uczniom warunki do indywidualnego kierowania procesem uczenia się. Wspiera integrację zespołu klasowego, w którym uczniowie, dzięki pracy w grupie, uczą się rozwiązywania problemów, aktywnego słuchania, skutecznego komunikowania się, a także wzmacniają poczucie własnej wartości.

Podstawa programowa 2017

Zadaniem nauczyciela języka polskiego na II etapie edukacyjnym jest przede wszystkim:

- 3) rozwijanie w uczniu ciekawości świata, motywacji do poznawania kultury własnego regionu oraz dziedzictwa narodowego;
- 4) kształtowanie postawy otwartości wobec innych kultur i szacunku dla ich dorobku;
- 5) rozwijanie umiejętności komunikowania się w różnych sytuacjach oraz sprawnego posługiwania się językiem polskim w zależności od celu wypowiedzi;
- 8) kształtowanie samodzielności w docieraniu do informacji, rozwijanie umiejętności ich selekcjonowania, krytycznej oceny oraz wykorzystania we własnym rozwoju;
- 9) wychowanie do przyjmowania aktywnych postaw w życiu i brania odpowiedzialności za własne czyny.

Podstawa programowa 2017

Język polski

Nauczyciel w organizowaniu procesu dydaktycznego jest zobowiązany do stosowania rozwiązań metodycznych, które zapewnią integrację kształcenia literackiego, językowego i kulturowego oraz rozwój intelektualny i emocjonalny uczniom o różnym typie inteligencji. W swojej pracy powinien wykorzystywać metody takie **jak dyskusja i debata, drama lub projekt edukacyjny, które wspomagają rozwój samodzielności docierania do informacji i prezentowania efektów kształcenia przez uczniów.**

Podstawa programowa 2017

Wiedza o społeczeństwie

W nauczaniu wiedzy o społeczeństwie powinno się stwarzać sytuacje edukacyjne, w których **uczeń stosuje poszczególne metody autoprezentacji, rozwiązywania konfliktów i problemów, współdecydowania** (...). Ma ono także uświadomić uczniom ich własne prawa i obowiązki. Treści nauczania sformułowano tak, aby uczeń miał świadomość wpływu obywateli na życie publiczne – przy czym poza formami konwencjonalnymi uwypuklono także te niekonwencjonalne. Sprzyjać ma to **kreowaniu aktywnych postaw w życiu społecznym, ale i brania odpowiedzialności za własne wybory i czyny.**

Podstawa programowa 2017

Przyroda

Nauczyciel przyrody powinien w programie nauczania zaplanować zajęcia terenowe, a także uwzględnić czas na obserwacje i doświadczenia. Dzięki takim działaniom zostaną osiągnięte założone w podstawie wymagania ogólne.

- Tradycyjna szkoła nie sprzyja kształtowaniu kompetencji kluczowych.
- Nowoczesna szkoła musi się zmienić, aby przygotować uczniów do życia i funkcjonowania w XXI wieku.

Fabryka Forda XIX w.

Fabryka Forda XX w.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Kategoria oczekiwań pracodawcy:	Krótka charakterystyka:
Samoorganizacja	Zdolność samodzielnego organizowania swojej pracy, skrupulatność, terminowość, inicjatywa, zarządzanie czasem, samodzielne podejmowanie decyzji, przedsiębiorczość i przejawianie inicjatywy (rozplanowanie i terminowa realizacja działań, skuteczność w dążeniu do celu), kreatywność (bycie innowacyjnym, wymyślanie nowych rozwiązań), odporność na stres i chęć do pracy
Umiejętności interpersonalne	Łatwe nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi, z którymi wspólnie wykonuje się zadania, współpraca w grupie, bycie komunikatywnym i jasne przekazywanie myśli, rozwiązywanie konfliktów między ludźmi
Umiejętności zawodowe	Praktyczne zastosowanie posiadanej wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej, posiadane doświadczenie zawodowe
Umiejętności kognitywne	Wyszukiwanie i analizowanie informacji, umiejętność wyciągania wniosków
Umiejętności techniczne	Umiejętności obsługi urządzeń wykorzystywanych w pracy zawodowej
Obsługa komputera	Umiejętność obsługi komputera, Internetu i oprogramowania wykorzystywanego w pracy zawodowej
Formalne kwalifikacje	Wykształcenie, posiadane uprawnienia, certyfikaty, ukończone szkolenia
Sprawność fizyczna	Kondycja, umiejętności związane z pracą fizyczną, wytrzymałość
Dyspozycyjność	Gotowość do pracy w dowolnym czasie lub miejscu, w zależności od potrzeb pracodawcy
Umiejętności językowe	Stopień znajomości języków obcych
Praca biurowa	Umiejętność samodzielnej organizacji i prowadzenia prac biurowych
Umiejętności kierownicze	Zdolności kierownicze i organizacja pracy własnej i innych, koordynowanie pracy innych osób, dyscyplinowanie innych osób

Co zmieniło się w naszej rzeczywistości od 1997

- MP3
- MP4
- YOU TUBE
- 9/11 – zamach 9 września 2001
- Google
- smartofny
- Call centres
- Harry Potter
- Tania produkcja w Chinach
- Banki on line
- Reality Television
- Fotografia cyfrowa
- Ebay/Allegro & On line zakupy
- Supermarkety
- Poszerzenie UE i wprowadzenie Euro (waluty europejskiej)
- Tanie linie lotnicze
- Portale społecznościowe: Facebook, Second Life

W przedwczorajszych szkołach, wczorajsi nauczyciele uczą dzisiejszych uczniów rozwiązywania problemów jutra.

Marzena Żylińska

Podsumowanie

- Co ważnego wynika dla nas jako przedstawicieli organu prowadzącego szkoły – w kontekście podnoszenia jakości pracy szkół i placówek oświatowych w kształtowaniu kompetencji kluczowych?